

Kevään 2015 toimialojen näkymät

Puutuoteala

2.4.2015

Rakentamisen heikko suhdanne vaikuttaa negatiivisesti puutuoteteollisuuteen

Puutuoteteollisuus ja sahatavaran jalostus ovat voimakkaasti sidoksissa talouden ja erityisesti rakentamisen suhdanteisiin. Suomen sahatavaran kulutuksesta noin 80 prosenttia käytetään rakentamiseen eri tavoilla. Osa sahatavarasta menee suoraan rakentamiseen, mutta suuri osa erilaisiin rakentamisen tuotteisiin, komponentteihin ja jalosteisiin.

Kotimaan rakentamisen tilanne on hyvin epävarma. Rakentamisen taantuma on jatkunut jo usean vuoden, ja juuri nyt tilanne on hyvin heikko. Esimerkiksi omakotitalojen uudisrakentaminen väheni vuonna 2014 ennätysellisen alhaalle, eikä tästä vuodesta odoteta paljon parempaa.

Kerrostalarakentaminen ja vuokrakohteiden rakentaminen eivät nekään ole toteutuneet suunnitellusti. Pienet paikalliset rakentajat ovat nyt hyvin varovaisia. Tämä kaikki vaikuttaa puutuotteiden kysyntään, erityisesti jalostettujen puutuotteiden osalta, joiden päämarkkina on ollut kotimaa. Sahatavaran osalta tilannetta on helpottanut merkittävä viennin osuus. Vienti on kasvanut ja korvannut kotimaan kysynnän jättämää aukkoa.

Puurakentamisen kasvu avaa uusia mahdollisuuksia puutuotteiden valmistajille. Puurakentamisen tuotteet vaativat kuitenkin kehitystyötä ja uudenlaisia liiketoimintaketjuja ja konsepteja erityisesti rakennusosien välialostukseen. Tämän välialostuksen kehittymättömyys on muodostumassa esteeksi puurakentamisen merkittävämpään kasvuun. Rakentajat vaativat useampia tarjoajia ja vaihtoehtoja kohteisiinsa. Puutuoteteollisuuden on ratkaistava tämä asia saadakseen rakentajien luottamuksen tiukassa rakentamisen kilpailutilanteessa.

Jalostettujen puutuotteiden osalta toiminta on hyvin kotimarkkinavetoista. Puutuotteiden viennin kasvattaminen olisi koko Suomen etu ja vaatisi ponnistuksia kaikilta toimijoilta. Ensisijaisesti vientimarkkinoiden avaaminen on yritysten tehtävä. Siihen niiden on kuitenkin saatavilla apua julkisilta toimijoilta, kuten Ely-keskuksista, Tekesistä ja Finproilta. Toivottavasti yritykset osaavat hyödyntää näitä.

Vientiin on kuitenkin tullut ja tulossa merkittäviä kustannuksia kohottavia tekijöitä muun muassa logistiikkakustannuksiin. Suomen sijainti lisää logistiikkakustannuksia kilpailijamaihin verrattuna. Siksi olisikin nopeasti pystyttävä vaikuttamaan logistiikasta johtuviin kustannuksiin, jotta kilpailukykyä ei enempää menetetä vientimarkkinoilla.

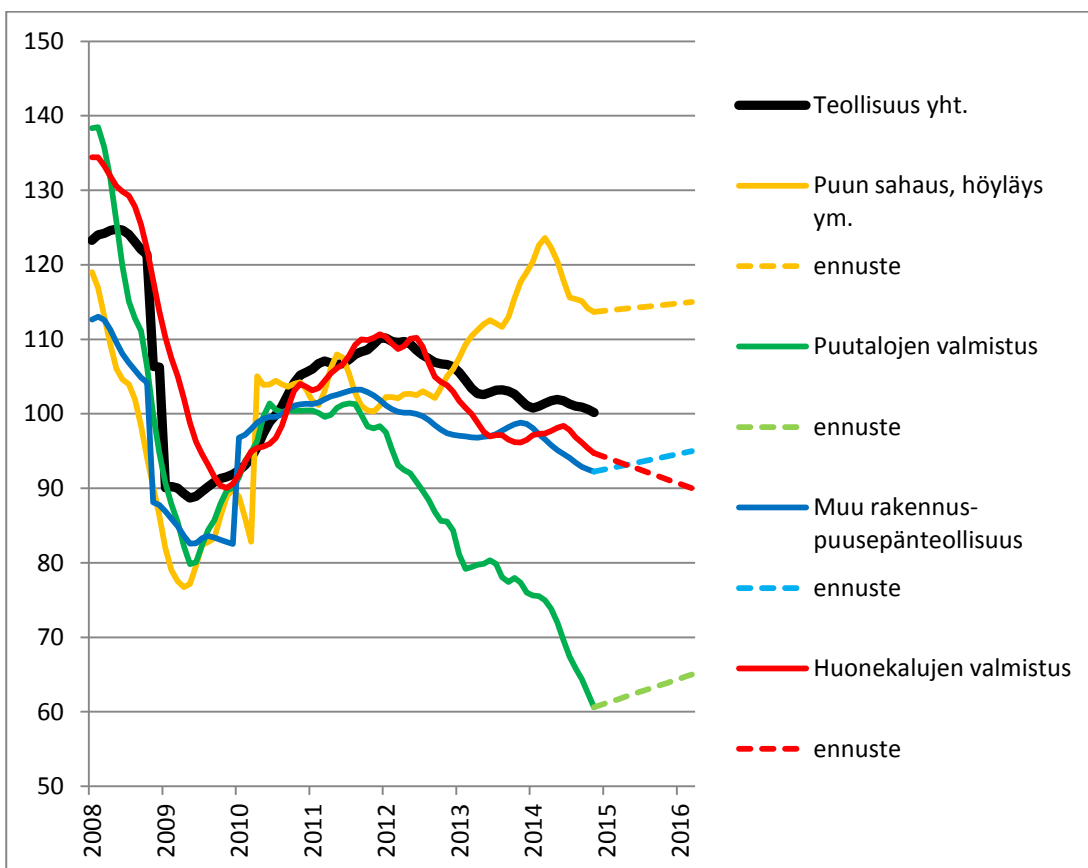
Rakentamisen epävarmuus näkyy myös vientimarkkinoilla ja erityisesti Euroopassa. Varastot ovat täynnä ja hinnoissa on laskupaineita. Viennin positiivinen vire paransi erityisesti sahateollisuuden tilannetta vuoden 2014 alun aikana. Nyt kasvaneet tuotantomäärät ovat lisänneet tarjontaa, jolloin kilpailu kiristyy ja hinnoissa on laskupaineita. Euroopassa tuotantoa ovat lisänneet erityisesti Ruotsin, Itävallan ja Saksan sahateollisuus. Kysyntä Euroopassa on heikkoa, vain Ison-Britannian kysyntä näyttää positiiviselta. Pitkään vientiä pystyssä pitänyt Pohjois-Afrikka on täyttänyt varastonsa, ja markkina näyttää nyt epävarmalta. Japanissa ja osin Aasian uusilla markkinoilla tilanne on kohtalainen ja kasvuunkin on mahdollisuuksia.

Rakennuspuusepänteollisuus ja erityisesti puutalojen valmistus on kriisissä. Ala toimii suurelta osaltaan kotimarkkinoilla. Rakentamisen väheneminen ja yleinen taloudellinen epävarmuus näkyvät yritysten myynnin laskuna. Erityisesti pientalojen rakentamisen määrän romahdus vaikuttaa kotimaiseen puutuoteteollisuuteen ja puutalojen valmistukseen. Asuntojen tarve on kuitenkin pysynyt

korkealla tasolla, eikä esimerkiksi pientalorakentamisen kysyntä ole kadonnut, ihmisillä ei vaan ole kykyä ja uskallusta hankkia uusia asuntoja. Pientalojen rakentamiseen syntyy patoutunutta tarvetta ja olettaa sopii, että pientalorakentaminen kääntyy vielä kasvu-uralle, kunhan taloustilanteen tuoma epävarmuus saadaan voitettua.

Huonekalujen valmistus jatkaa edelleen hyvin riippuvaista suhdetta kotimaan markkinoihin, eikä kasvun näkymiä ole. Uusia kansainvälisiä avauksia ei juuri ole, eikä niitä ole juuri suunnitteillakaan. Kotimarkkinoilla toimiva huonekalukauppa hankkii myytävät tuotteet globaalisti ja tuontituotteiden osuus jatkaa kasvuaan. Kotimaisten valmistajien on vaikeaa löytää jakeluteitä tuotteilleen. Muutamat kansainvälisillä markkinoilla toimivat yritykset kehittyvät, joten huonekalujen vienti on kyllä mahdollista, kun osaaminen, jakelutie, tahtotila ja yrityksen resurssit ovat kunnossa.

Kuva 1. Liikevaihdon indeksin kehitys teollisuudessa yhteensä, puun sahaus, höyläys kyllästys sekä huonekalujen, puutalojen ja rakennuspuusepäntuotteiden valmistuksessa vuosina 2008 – 11/2014 ja lähiajan ennuste. Vuosi 2010 = 100 (Lähde: Tilastokeskus.)

Puutuotealan toimialoista sahaus on teollisuuden yleistä liikevaihdon indeksiä korkeammalla. Tämä johtuu viennin osuudesta liikevaihtoon, joka sahausessa on merkittävä. Puutalojen ja huonekalujen valmistuksien indeksissä näkyy kotimarkkinariippuvuus.

Ennustus on, että huonekalujen valmistusta lukuun ottamatta kaikkien muiden puutuotealojen liikevaihdon indeksi pysyy nykyisellä tasolla tämän vuoden. Indeksi olisi kääntymässä nousuun osin jo vuoden 2015 lopulla, mutta viimeistään vuonna 2016. Tämä näkemys perustuu olettamukseen, että pitkään heikkona ollut yleinen taloustilanne paranee ja osittain patoutunut kysyntä alkaa purkautua. Jos talouden epävarmuuksia saadaan voitettua, voi kasvu olla merkittävämpäänkin.

Lisätiedot:

puutuotealan toimialapäällikkö Pasi Loukasmäki, Kainuun ELY-keskus, puh. 044 362 5888
kehittämispäällikkö Esa Tikkanen, työ- ja elinkeinoministeriö, puh. 050 040 5459
neuvotteleva virkamies Mika Tuomaala, työ- ja elinkeinoministeriö, puh. 050 396 0014